

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ «ОДЕСЬКА АКАДЕМІЯ
НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»**

Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту

Розглянуто та затверджено на засіданні
кафедри педагогіки та освітнього менеджменту
Протокол № 8 від 01 березня 2023 року
Завідувач кафедри [підпис] Кузнєцова Н. В.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Актуальні проблеми педагогіки й освіти

Рівень вищої освіти третій (освітньо-науковий)

Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки

П.І.Б. викладача	Ягоднікова Вікторія Вікторівна
Науковий ступінь, вчене звання, посада	Доктор педагогічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної та інноваційної діяльності, професор кафедри педагогіки і освітнього менеджменту
Контактні дані викладача	E-mail: yahodnikova@ukr.net т. моб. 097-538-36-38
Консультації	Середа – 15.00-17.00

2023 – 2024

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		<i>заочна форма навчання</i>
Загальна кількість: кредитів – 4 годин – 120 змістових модулів – 2	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий)	Обов'язкова
		<i>Рік підготовки:</i>
		1-й
		<i>Семестр</i>
		1-й
		<i>Лекції</i>
		10 год.
		<i>Практичні, семінарські</i>
		6 год.
		<i>Самостійна робота</i>
104 год.		
		Форма підсумкового контролю: іспит

2. Анотація до курсу

Запропонована програма ставить за мету сприяти розвитку у здобувачів наукового ступеня доктора філософії сучасного наукового світогляду, систематизованих уявлень, системи знань, розуміння актуальних проблем педагогічної науки і розвитку сучасної освіти та умінь і навичок щодо їх розв'язання; формуванню готовності до науково-педагогічної діяльності.

Завдання: засвоєння теоретико-методологічних основ сучасної педагогіки і освіти; розвиток розуміння та усвідомлення сучасної парадигми національної освіти та перспектив її розвитку; розвиток розуміння і усвідомлювання необхідності інтеграції сучасних наукових досягнень у педагогічну практику; формування професійно компетентного, гуманістично зорієнтованого викладача закладу вищої освіти; сприяння до професійного самовдосконалення й саморозвитку, продуктивної науково-педагогічної діяльності..

Особливістю дисципліни є акцентування уваги на сучасні тенденції розвитку педагогічної науки та модернізацію освіти.

Переваги: програма базується на новітніх досягненнях педагогічної науки та сучасних здобутках національного та зарубіжного інноваційно-педагогічного досвіду, спрямована на набуття компетентностей для здійснення науково-педагогічної діяльності в умовах сучасної трансформації освіти.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

а) інтегральної компетентності - Здатність розв'язувати комплексні проблеми у галузі освіти/педагогіки у процесі дослідницько-інноваційної та професійної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та професійної практики.

б) загальних (ЗК):

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, оцінювання й синтезу нових ідей.

ЗК 2. Здатність генерувати нові ідеї, виявляти креативність.

ЗК 7. Здатність планувати і вирішувати завдання власного професійного та особистісного саморозвитку і самовдосконалення.

СК 1. Здатність застосовувати концептуальні та методологічні знання з освітніх, педагогічних наук.

СК 2. Здатність визначати значущі проблеми у сфері професійної діяльності, педагогічної науки та інновацій в освіті, пропонувати та обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.

СК 5. Здатність організовувати освітній процес у закладах вищої освіти.

СК 6. Здатність володіти сучасними формами, технологіями, методами викладання та навчання.

СК 7. Здатність застосовувати сучасні інформаційні технології у науковій та професійній діяльності.

Кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна.

ПРН 1. Аналізувати, оцінювати та розвивати наукові ідеї.

ПРН 2. Продукувати та пропонувати нові ідеї для розв'язання дослідницьких завдань.

ПРН 6. Презентувати результати наукових досліджень та обґрунтовувати висновки у науковому та освітньому контексті.

ПРН 8. Планувати та здійснювати неперервний розвиток професійної компетентності та самовдосконалення.

ПРН 9. Володіти концептуальними та методологічними знаннями в галузі освіти і педагогіки та застосовувати їх на практиці.

ПРН 10. Знати та використовувати сучасну термінологію, новітні теорії, концепції, технології у сфері наукового дослідження та освітньої практики.

ПРН 11. Визначати та аналізувати значущі проблеми у сфері професійної діяльності, педагогічної науки та інновацій в освіті з урахуванням зарубіжного досвіду їх розв'язання.

ПРН 15. Знати і застосовувати принципи організації освітнього процесу та інструменти забезпечення якості вищої освіти.

ПРН 16. Застосовувати сучасні форми, технології, методи викладання та навчання.

ПРН 17. Знати і застосовувати ІКТ-технології для реалізації дослідницької та професійної діяльності.

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен знати: знати основні поняття і категорії з навчальної дисципліни; теоретико-методологічні та методичні основи системи освіти; актуальні проблеми педагогічної науки і освіти, що потребують вирішення у наукових дослідженнях; основні тенденції розвитку сучасної освіти в Україні та країнах Європейського Союзу; особливості організації, реалізації і управління сучасним освітнім процесом;

вміти: аналізувати педагогічні явища та процеси, пояснювати їх сутність, аргументуючи власну точку зору з позиції науки; здійснювати порівняльний аналіз тенденцій розвитку освіти в Україні та країнах Європейського Союзу; застосовувати методи і засоби викладання для досягнення здобувачами освіти найкращих успіхів; узагальнювати та використовувати передовий педагогічний досвід і сучасні досягнення вітчизняної і зарубіжної педагогічної науки; аналізувати можливості особистісного професійного розвитку.

Міждисциплінарні зв'язки. Навчальна дисципліна «Актуальні проблеми педагогіки й освіти» базується на знаннях загальної педагогіки, педагогіки вищої освіти, має зв'язки з навчальними дисциплінами «Філософією науки», «Методологія наукових досліджень в галузі освіти», «Технологія організації і проведення науково-дослідницької діяльності» є базою для вивчення подальших дисциплін, а саме: «Управління науковими проектами та їх фінансування», «Організація навчальних занять та методика викладання педагогічних дисциплін».

3. Технологічна карта дисципліни

Тема	Зміст	Завдання	Контроль
Змістовий модуль 1. Педагогіка і освіта в умовах трансформації сучасного суспільства			
Тема 1. Науково-методологічні основи педагогіки	Педагогіка як наука. Предмет і завдання сучасної педагогіки. Місце педагогіки в системі наук. Система педагогічних наук. Роль педагогічної науки в модернізації сучасної освіти та українського суспільства. Українська етнопедагогіка в контексті розвитку актуальних проблем сучасної педагогічної науки і практики. Сучасні виклики і вимоги до	творче/пошуково-дослідницьке завдання	презентація

	педагогічної науки. Вплив наук на формування основ сучасної педагогіки. Інтердисциплінарність сучасної педагогіки. Методологія сучасної педагогічної науки. Фактори розвитку педагогіки як науки. Закономірності і тенденції розвитку педагогічної науки. Напрями розвитку сучасної педагогіки як науки. Відкрита наука. Інтеграція педагогіки у світовий і європейський науковий простір. Науково-педагогічні школи. Взаємодія педагогічної науки та освітньої практики.		
Тема 2. Концептуальні основи сучасної освіти	Освіта як багатоаспектне поняття. Концепції освіти. Методологічні підходи до сучасної освіти. Система освіти в Україні та принципи її організації. Етнонаціональна специфіка освітньої традиції в Україні. Проблеми розвитку й становлення нового змісту освіти і нових виховних технологій у контексті модернізації освіти в Україні. Виклики та стратегічні завдання вітчизняної освіти. Проблеми і основні напрямки модернізації національної освіти. Регіональна політика. Стратегія розвитку вищої освіти України. Освіта дорослих. Концептуальні засади Нової української школи. Інклюзивна освіта. Інтеграційні процеси в освіті. Інтернаціоналізація освіти. Інформатизація сучасної української освіти. Освіта України в умовах воєнного стану.	підготовка доповіді	аргументована доповідь
Тема 3. Світові освітні системи	Характеристика освітніх систем країн Європейського союзу. Особливості освітніх систем країн Азії. Загальна характеристика успішних освітніх систем світу (США, Канада, Японія, Австралія). Глобальні тенденції і проблеми розвитку освіти в Європі і світі.	творче/пошуково-дослідницьке завдання	презентація
Тема 4. Проблема інновацій в педагогіці і освіті	Проблеми і перспективи розвитку інноваційної педагогіки. Освітня інноватика. Інноваційні процеси в системі освіти України. Інноваційний заклад освіти як соціально-педагогічний феномен. Інноваційний підхід до навчання і виховання. Готовність педагогів до інноваційної освітньої діяльності. Науково-методичний супровід інноваційної освітньої діяльності.	Творче завдання	Захист
Змістовий модуль 2. Психолого-педагогічні проблеми сучасної освіти і науки			
Тема 5. Проблема особистості в педагогічній науці і освіті	Співвідношення понять «індивід», «особистість», «індивідуальність». Структура особистості. Загальні та вікові закономірності, особливості індивідуального розвитку особистості. Процес розвитку особистості. Різноманітні філософські течії про розвиток особистості. Роль спадковості у людському розвитку. Проблема успадкування спеціальних задатків, інтелектуальних і моральних якостей. Рушійні сили розвитку. Вплив середовища на розвиток особистості. Фактори, зумовлюючі протікання та результати розвитку. Взаємозв'язок навчання, виховання і розвитку особистості.	пошуково-дослідницьке завдання	опитування

Тема 6. Виховання у сучасній парадигмі педагогічної науки і освіти	Виховання як базовий теоретико-методологічний конструкт педагогіки і освіти. Роль виховання у розвитку особистості. Стратегії й концептуальні засади систем виховання дітей та учнівської молоді. Аксіологічні виміри сучасного виховання. Закони і закономірності процесу виховання. Сучасні підходи до організації виховного процесу в закладі освіти. Інноваційна спрямованість виховного процесу. Діагностика ефективності процесу виховання. Виховна система. Сучасні моделі виховної системи.	письмо ве завдання	взаємо оцінюван ня
Тема 7. Проблеми сучасної дидактики	Предмет і завдання дидактики. Здобутки дидактики на сучасному етапі розвитку освіти. Основні дидактичні системи. Актуальні проблеми сучасної дидактики. Гуманістична стратегія теорії і практики навчального процесу. Зміст освіти та тенденції його вдосконалення. Сучасні педагогічні технології як дидактичний інструментарій. ІКТ в освітньому процесі.	письмо ве завдання	взаємо оцінюван ня
Тема 8. Професіоналізм викладача закладу вищої освіти	Роль викладача в модернізації вищої освіти. Проблеми особистісно-професійного розвитку викладача. Ліцензійні вимоги до викладача закладу вищої освіти. Нормування часу науково-педагогічного працівника закладу вищої освіти. Індивідуальний план викладача: навчальна діяльність, наукова діяльність, методична діяльність, організаційна діяльність. Підвищення кваліфікацій науково-педагогічного працівника. Можливості дистанційного навчання у підвищенні кваліфікації. Академічна мобільність викладачів. Академічна свобода викладача.	проекту вання	захист

4. Політика курсу

Під час лекційних занять від аспіранта вимагається уважно слухати викладача, конспектувати основні положення теми, брати участь в дискусіях та інтерактиві.

До кожного **семінарського заняття** аспірант повинен готуватися: вивчати навчальний матеріал за темою, виконувати практичні завдання, готувати виступи і презентації. Під час проведення практичного/семінарського заняття аспірант повинен брати активну участь в обговоренні теми, відповідати на питання викладача та своїх одногрупників, брати активну участь у всіх видах навчальної діяльності, організованої викладачем.

Самостійна робота аспіранта передбачає самостійне вивчення тем і питань дисципліни, визначених викладачем, підготовку навчальних та аналітичних матеріалів, виконання практичних завдань для роботи на семінарських заняттях.

Політика щодо академічної доброчесності. Аспірант при виконанні самостійної роботи, індивідуальних завдань повинен дотримуватись принципів академічної доброчесності, не допускати академічний плагіат. Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту з коректними текстовими запозиченнями, які не повинні перевищувати 20%. Списування під час виконання самостійних робіт заборонені.

Політика щодо забезпечення навчання осіб з особливими освітніми потребами здійснюється шляхом організації навчання на основі особистісно-орієнтованого підходу з урахуванням їхніх індивідуальних потреб.

Політика щодо дедлайнів та перескладань. Перескладання академічних заборгованостей відбувається за наявності поважних причин.

5. Критерії оцінювання результатів навчання

5.1. Критерії оцінювання за всіма видами контролю

Бали		Критерії оцінювання навчальних досягнень	
		Теоретична підготовка	Практична підготовка

За національною шкалою	Шкала ЄКТС		Здобувач третього рівня вищої освіти	
	1...5	1...100	F...A	
відмінно	90 ... 100	A	Здобувач вищої освіти має ґрунтовні знання з актуальних питань педагогічної науки і освіти; вільно володіє термінологією педагогічної науки, концептуальними та методологічними знаннями у сфері наукового дослідження та освітньої практики; вільно, повно, логічно і аргументовано викладає навчальний матеріал. Знає особливості організації, реалізації і управління сучасним освітнім процесом.	Здобувач вищої освіти активно приймає участь у дискусіях; вміє обґрунтувати і довести власну точку зору з питань, що розглядаються у межах дисципліни; творчо, гнучко і доречно використовує здобуті знання при виконанні практичних завдань, використовуючи обов'язкові і додаткові літературні джерела; творчо виконує індивідуальні і групові завдання; демонструє уміння застосовувати сучасні форми, технології, методи викладання та навчання.
добре	75 ... 89	C ... B	Здобувач вищої освіти має достатні знання навчального матеріалу з питань сучасної педагогіки і освіти, що передбачені програмою, але допускає не суттєві помилки; добре засвоїв основну літературу, рекомендовану програмою; усні відповіді логічні, але не повні чи не завжди аргументовані; демонструє здатність до самостійного використання та поповнення надбаних знань у процесі подальшої роботи.	Завдання самостійної роботи виконані, але без творчого підходу, висновки потребують подальшого осмислення та відповідності до подальшої практичної роботи; здобувач освіти демонструє впевненість у власних висновках, але вони потребують уточнення; приймає участь у дискусіях і інтерактивних вправах.
задовільно	60 ... 74	E ... D	Аспірант володіє частково навчальним матеріалом дисципліни; демонструє тільки репродуктивні знання; не повно чи не логічно, поверхово розкриває зміст теоретичних питань педагогіки і освіти; ознайомився з основною літературою, рекомендованою програмою; допускає помилки у відповідях на запитання, але спроможний самостійно доопрацювати програмний матеріал.	Завдання виконує за зразком, стандартно, допускає певні неточності, суттєві помилки; демонструє невпевненість у власних висновках, але здатний самостійно виправляти допущені помилки; не завжди доцільно використовує знання при виконанні практичних завдань.
незадовільно	35 ... 59	FX	Здобувач вищої освіти має значні прогалини в знаннях основного навчального матеріалу курсу; не володіє теоретичними знаннями з	Допускає принципові помилки при виконанні передбачених програмою завдань, які може усунути лише під керівництвом та за допомогою викладача.

			педагогіки і освіти; відповіді переважно не логічні, фрагментальні, не точні.	
незадовільно	0 ... 34	F	Здобувач вищої освіти не володіє навчальним матеріалом.	Виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача.

**5.2. Критерії оцінювання поточного контролю
(за різними видами роботи)**

Вид роботи	Бали	Критерії
Семінарське заняття	5	Здобувач вищої освіти активно бере участь у занятті. Правильно з творчим підходом виконує завдання, висловлює обґрунтовані міркування, наводить доцільні приклади.
	4-3	Здобувач вищої освіти на занятті чи виявляє епізодично, відповіді надає правильні, але шаблонні. Має певні труднощі щодо обґрунтування власної думки.
	2-1	Здобувач освіти не виявляє на занятті активність, не може самостійно виконати завдання або виконує з суттєвими помилками.
	0	Здобувач освіти лише спостерігає за заняттям, не бере участь у виконанні завдань, або відсутній на занятті.
Письмові завдання доповіді,	3	Тема розкрита повно, логічно, обґрунтовано. Завдання виконано творчо і оригінально. Дотримані вимоги до письмових завдань і правил цитувань з дотриманням принципів академічної доброчесності.
	2	Завдання виконане стандартними фразами, але дотримані вимоги до письмових завдань і правил цитувань.
	1	Завдання виконано частково, формально, є суттєві помилки.
	0	Завдання не виконано або виконано з порушенням принципів академічної доброчесності.
Проектування / моделювання	3	Завдання виконано оригінально, з творчим підходом, з дотриманням всіх етапів проектування/моделювання та методичних рекомендацій. Розроблено презентацію, яка розкриває тему і суть завдання.
	2	Завдання виконано стандартно, але з дотриманням всіх етапів проектування/моделювання та методичних рекомендацій. Презентація не виразна, повністю дублює текст завдання.
	1	Завдання виконано з суттєвими помилками, з порушенням етапів проектування/ моделювання та без дотримання методичних рекомендацій. Презентація відсутня.
	0	Завдання не виконано або виконано з порушенням принципів академічної доброчесності.
Творчі/ пошуково-дослідницькі завдання	3	Виконане завдання відповідає предмету навчальної дисципліни, характеризується самостійністю, оригінальністю, демонструє інноваційне мислення аспіранта, завдання виконане з дотриманням принципів академічної доброчесності.
	2	Завдання відповідає предмету навчальної дисципліни, але не характеризується оригінальністю, має переважно описовий характер.
	1	Завдання виконано поверхово, не розкриває ключову практичну проблему.
	0	Завдання не виконано або виконано з порушенням принципів академічної доброчесності.
Тематичний словник/	2	Наявність теми навчальної дисципліни, дотримані вимоги до правил цитувань і оформлення літературних джерел.

конспект	1	Наявність теми навчальної дисципліни, помилки у правилах цитування і оформлення літературних джерел або наявність неповно теми, але дотримані вимоги до правил цитувань і оформлення літературних джерел.
	0	Відсутність тематичного словника/конспекту або порушенні принципи академічної доброчесності.

5.3. Критерії оцінювання підсумкового контролю (іспит)

Бали	Критерії
16-20	Аспірант надає повні, обґрунтовані, логічні відповіді з наведеними прикладами практичного застосування. Висловлює аргументовані власні думки, виявляє творчий підхід до виконання завдань.
11-15	Аспірант надає цілком правильні відповіді, але допускає незначні неточності у власних висновках. Невпевнений у правильності наведених прикладів практичного використання.
6-10	Аспірант надає формальні, не логічні відповіді, має труднощі щодо наведення власних висновків та наведені прикладів практичного застосування.
1-5	Відповіді не повні з суттєвими помилками, відсутні приклади практичного використання..

6. Розподіл балів, які отримують аспіранти

Поточний та/або періодичний контроль																Підсумковий контроль	Загальна підсумкова оцінка
Змістовий модуль 1								Змістовий модуль 2									
T1		T2		T3		T4		T5		T6		T7		T8		20	100
ср	с	ср	с	ср	с	ср	с	ср	с	ср	с	ср	с	ср	с		
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		

7. Рекомендована література

Основна

1. Анєнкова І.П., Байдан М.А. Педагогіка. Навчальний посібник. Львів: Новий світ, 2018. 567с.
2. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи / За заг. ред. Грищенко М. К., 2016. 38 с. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkolacompressed.pdf>
3. Освіта України в умовах воєнного стану. Інноваційна та проєктна діяльність: Науково-методичний збірник / за заг. ред. С. М. Шкарлета. Київ-Чернівці «Букрек». 2022. 140 с.
4. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки. <https://mon.gov.ua/ua/news/opublikovano-strategiyu-rozvitku-vishoyi-osviti-v-ukrayini-na-2022-2032-roki>
5. Пашенко М.І., Красноштан І.В. Педагогіка. навч. посіб. ЦУЛ. 2019. 228с.

Додаткова

1. Анєнкова І. П., Кузнєцова Н. В. Кваліметрична модель моніторингу якості освіти в закладі освіти. Інноваційна педагогіка . 2021. Вип.38. С. 210-214.
2. Аналіз провідного вітчизняного та зарубіжного досвіду щодо стратегій вищої освіти в умовах інтернаціоналізації для стійкого розвитку суспільства : препринт (аналітичні

- матеріали). Ч. 2 / В. Зінченко, В. Брижнік, Л. Горбунова, С. Курбатов, Ю. Мелков, О. Шипко ; за ред. В. Зінченка. Київ : Ін-т вищої освіти НАПН України, 2019. 158 с.
3. Білецька В.В., Полянничко О.М., Кодоцька О.С. Тенденції розвитку вищої освіти в країнах Європейського Союзу. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/4.3/3.pdf>
  4. Биков В. Ю., Спірін О.М., Пінчук О.П. Проблеми та завдання сучасного етапу інформатизації освіти. Наукове забезпечення розвитку освіти в Україні: актуальні проблеми теорії і практики (до 25-річчя НАПН України). Київ, 2017. С. 191-198. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/709026/>
  5. Биков В. Ю., Спірін О.М., Пінчук О.П. Сучасні завдання цифрової трансформації освіти. Вісник кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта ХХІ століття». 2020. №1. С. 27-36. URL: <https://www.unescojournal.com.ua/index.php/journal/issue/view/2>
  6. Горбунова Л. С. та ін. Інтернаціоналізація вищої освіти в Україні : метод. рек. : навч. матеріал. Київ : Ін-т вищої освіти НАПН України, 2016.
  7. Гуревич Р.С., Кадемія М. Ю., Шевченко Л. С. Інформаційні технології навчання: інноваційний підхід: навч. посібник; за ред. Гуревича Р. С. Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2012. 348 с.
  8. Дубасенюк О.А. Сучасні тенденції розвитку вищої освіти // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Інноваційні аспекти підготовки фахівців в умовах модернізації освітнього простору»: Зб. наук.праць. Новоград-Волинський, 2018. Вип. 1. 283 с. С. 12-21. URL: http://eprints.zu.edu.ua/28858/1/ст_Дубас.pdf
  9. Енциклопедія освіти / Нац. акад. пед. наук України; гол. ред. В.Г. Кремень.: 2-ге вид., допов. та перероб. Київ: Юрінком Інтер, 2021. 1144 с.
  10. Задорожна Л.К., Ягоднікова В.В. Виклики та стратегічні завдання освіти і педагогічної науки в сучасних реаліях. Педагогічна наука і освіта у сучасному вимірі: проблеми і перспективи розвитку: матеріали ІV Всеукраїнської науково-практичної конференції 20 травня 2022 р. Одеса: вид. Букаєв В.В., 2022. С.18-21.
  11. Задорожна Л.К., Ягоднікова В.В., Кузнецова Н.В. Підготовка педагогічних та науково-педагогічних кадрів: нові підходи та шляхи реалізації. Наша школа: наукові та практичні студії. 2023. №1. С.36-40.
  12. Зарубіжна система вищої освіти: навч. посібн. / авт. – упоряд. М. І. Гагарін. Умань : ВПЦ «Візаві», 2017. 102 с. URL: https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/7694/1/Gagarin_zaryb_VO.pdf
  13. Заячук Юлія. Сучасні європейські реформи у галузі вищої освіти: ключові цілі, досвід європейських університетів та можливості для України. URL: https://pedagogy.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/05/08_SUCHASNI-YEVROPEISKI-REFORMY-U-HALUZI-VYSHCHOI-OSVITY.pdf
  14. Неперервна педагогічна освіта ХХІ століття : зб. матеріалів XV Міжнар. педагогічно-мистец. читань пам'яті професора О. П. Рудницької м. Київ, 6-7 груд. 2017 р. Вип. 1 (13) / Ін-т пед. освіти і освіти дорослих Нац. акад. пед. наук України ; [редкол.: Ничкало Н. Г. та ін.; наук. ред.: Г. І. Сотська, М. П. Вовк]. Київ: Талком, 2018. 243 с
  15. Огієнко О. І. Інтердисциплінарність сучасної педагогіки: методологічний аспект. Інтердисциплінарність педагогіки та її субдисциплін. 2013. С. 114-123.
  16. Педагогічна наука і освіта у сучасному вимірі: проблеми і перспективи розвитку: матеріали У Всеукраїнської науково-практичної конференції 19 травня 2023. Одеса: видавець Букаєв Видим Вікторович. 2023. 398 с.
  17. Професійна компетентність сучасного педагога: методологія, теорія, методика, практика: кол.монографія. за заг. ред. В.В.Ягоднікової. Одеса: вид. Букаєв В.В., 2019. 286 с.
  18. Сикорський П. Нова педагогіка. Львівська політехніка. 2021. 540 с.
  19. Фурсенко Л.І. Організатори освіти Одещини: енциклопедичний словник. Одеса: Астропринт, 2019. 866 с.
  20. Ягоднікова В.В., Чешенко О.І. Інноваційні стратегії нової школи в Одеському регіоні. Директор школи, ліцею, гімназії. 2018. № 1, С.23-27.

21. Ягоднікова В.В. Виховання у сучасній парадигмі освіти. Педагогічна наука і освіта у сучасному вимірі: проблеми і перспективи розвитку: матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції 21 травня 2019 р. Одеса: вид. Букаєв В.В., 2019. С.6-10.
22. Ягоднікова В.В., Чешенко О.І. Виховна система школи: теоретико-методологічні та практичні аспекти. Директор школи, ліцею, гімназій. 2020. Том 21 № 2. С. 60-67.
23. Ягоднікова В.В. Виховання як теоретико-методологічний конструкт педагогіки і освіти. Педагогічна наука і освіта у сучасному вимірі: проблеми і перспективи розвитку: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції 14 травня 2020 р. Одеса: вид. Букаєв В.В., 2020. С. 303-309.
24. Ягоднікова В.В. Красюк Л.В., Ковтун Н.І. Професійні та етичні вимоги до керівників закладів освіти в умовах Нової української школи. Наука і техніка сьогодні. 2022. № 7(7) 2022. С. 261-269.
25. Ягоднікова В.В., Солнцева О.А. Виховання толерантності учнів як педагогічна проблема. *Перспективи та інновації науки*. 2022. № 8(13). С.346-354.
26. Ягоднікова В.В., Солнцева О.А. Чинники розбудови інклюзивного освітнього середовища. *Вісник науки та освіти*. 2023. № 3(9). С. 630-644.
27. Ягоднікова В.В. Нейропедагогічний підхід до професійного розвитку педагогів в системі неперервної освіти. Педагогічна наука і освіта у сучасному вимірі: проблеми і перспективи розвитку: матеріали У Всеукраїнської науково-практичної конференції 19 травня 2023. Одеса: видавець Букаєв Видим Вікторович. 2023. С.168-173.

8. Інформаційні ресурси

1. Веб-сторінка Верховної Ради України. URL: <http://www.rada.gov.ua>.
2. Веб-сторінка Міністерства освіти і науки України. URL: www.mon.gov.ua
3. Веб-сторінка Департамент освіти і науки Одеської обласної державної адміністрації. URL: <https://osvita.odessa.gov.ua/>
4. Веб-сторінка Національної бібліотеки ім. Вернадського. URL: www.nbuv.gov.ua
5. Веб-сторінка Одеської національної наукової бібліотеки. URL: <http://www.odnb.odessa.ua/>
6. Веб-сторінка Одеської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. М.С. Грушевського. URL: <https://www.biblioteka.od.ua/>
7. Веб-сторінка відділу інформаційно-ресурсного забезпечення КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради» URL: <https://vnmzpv.odessaedu.net/>